

39 וּלְאֶתְהַפְּכָא להופכם, במקום לאהוב ולהתאוות תענוגות של העולם הזה
 40 לְאֶהְבֵת ה', תִּהְיֶה - האדם הנלחם מלחמה זו בְּבַחֲיִנַת "עַל
 41 אֵיבֹיךָ", דְּהֵינּוּ בְּבַחֲיִנַת שְׂרָשָׁם לְמַעַלָּה השרוש העליון (על) של
 42 התאוות והתענוגים הגשמיים, כִּי אֵין רַע יוֹרֵד מִלְּמַעַלָּה¹⁰
 43 הקדוש-ברוך-הוא בעצמו הוא עצם
 44 הטוב והרי הכל בא ממנו, ונמצא
 45 שבשרש ומקור הדברים, הכל טוב
 46 וְשְׂרָשָׁם של כל הדברים הגשמיים
 47 וכללת תאוות העולם הזה הוא טוב
 48 שְׂהוּא הכוח המתאוה עצמו
 49 מִבַּחֲיִנַת מְרַפְּבָה עֲלִיוֹנָה
 50 שְׂבַקְדוּשָׁה כּו', ומרכבה' היא
 51 עניין הביטול, כשם שמרכבה כפשוטה
 52 בטלה לחלוטין כלפי הרוכב המנהיג
 53 אותה ואין לה שום רצון משל עצמה.
 54 ומוסיף לְבֹאֵר¹¹, שְׂעַל
 55 אֵיבֹיךָ" מתפרש גם בפירוש נוסף
 56 הֵינּוּ שעם היציאה למלחמה זו של
 57 התגברות על כוח המתאוה, האדם
 58 נמצא 'לְמַעַלָּה מֵאֵיבֹיךָ', שְׂאֵין
 59 לְאוֹיֵב העניינים של היפך הקדושה
 60 שְׂלִמְטָה שְׂלִיטָה וְאֶחֱזָה שֵׁם
 61 כּו' והם לא שולטים על האדם אלא
 62 האדם שולט עליהם ומתגבר עליהם
 63 ומנצח אותם.

64 (ב) וְצִרִיךְ לְהִבִּין, אֵיךְ יִתְאַיֵם
 65 פְּרוּשׁ רַבְּנוּ הַזְּקֵן בִּלְקוּטֵי תוֹרָה'
 66 הנזכר לעיל, שהכתוב מדבר במלחמה
 67 של ניצחון על התאוות שהיא עניין
 68 עיקרי בעבודת ה' עִם פְּרוּשׁ
 69 רַש"י¹² על פסוק זה
 70 שְׂבְּמִלְחָמַת הַרְשׁוּת, הַפְּתוּב
 71 מְדַבֵּר", מלחמה שאינה חובה.
 72 וּבְהַקְדִּים, שְׂהַהוֹכְחָה שָׁל
 73 רַש"י שְׂבְּמִלְחָמַת הַרְשׁוּת,
 74 הַפְּתוּב מְדַבֵּר" היא מִמָּה
 75 שְׂפְּתוּב בַּמִּשְׁךְ הַפְּסוּק "וְשִׁבִית
 76 שְׂבִיו", כִּי בְּמִלְחָמַת אֲרָץ

נאמר בתחילת פרשת השבוע:

1 כִּי־תֵצֵא לְמִלְחָמָה עַל אֵיבֹיךָ וְגו'¹, וּמִבְּאֵר רַבְּנוּ הַזְּקֵן
 2 בִּלְקוּטֵי תוֹרָה² ספר המכיל מאמרי חסידות שלו על פרשיות התורה
 3 של החומשים ויקרא-במדבר-דברים (וּנְתַבְּאֵר עֵינֵינוּ זֶה גַם בְּדְרוּשֵׁי
 4 מאמרי חסידות של אַדְמו"ר
 5 הָאֲמִצְעִי³ בנו של אדמו"ר הזקן,
 6 וּבְדְרוּשֵׁי הַצְּמַח צְדָק נִכְדוּ שֵׁל
 7 אַדְמו"ר הזקן וחתנו של אדמו"ר
 8 האמצעי וְהַגְּהוֹתִיו⁴ הגהות
 9 (הערות, ביאורים ותוספות) של
 10 אַדְמו"ר הַצְּמַח צְדָק לִמְאֵמְרֵי אַדְמו"ר
 11 הַזְּקֵן, וּבְדְרוּשֵׁי רַבּוֹתֵינוּ
 12 נְשִׂיאֵינוּ שְׂלֹאֲחֵרֵי־זֶה⁵ בדרות
 13 הַבַּיִם, אַחֲרֵי אַדְמו"ר הַצְּמַח צְדָק),
 14 דְּאִתָּא מוּבָא בְּזִהְרָה⁶ שְׂעַת
 15 צְלוֹתָא שְׂעַת קְרָבָא זְמַן הַתְּפִילָּה,
 16 הוּא זְמַן קֶרֶב (מלחמה), וּמִבְּאֵר⁷
 17 אַדְמו"ר הַזְּקֵן בִּמְאֵמְרוֹ זֶה גַם מָה
 18 שְׂפְּתוּב⁸ בברכת יעקב אבינו ליוסף
 19 לְגַבֵּי הַנַּחֲלָה שְׂהוּא מוֹרִישׁ לוֹ אֲשֶׁר
 20 לְקַחְתִּי מִיַּד הָאֲמָרִי
 21 בְּחֵרְבֵי וּבְקִשְׁתִּי, וְתִרְגַּם
 22 אוּנְקָלוֹס את המילים 'בחרבי
 23 וּבְקִשְׁתִּי': בְּצִלוֹתִי וּבְקִבְעוֹתִי
 24 בתפילתי ובקשתי, וְהֵינּוּ, שְׂמָה
 25 שְׂפְּתוּב "כִּי־תֵצֵא לְמִלְחָמָה"
 26 גו' קָאֵי מְכוּוֹן עַל הַמִּלְחָמָה
 27 שְׂבַעֲבוּדַת הַתְּפִילָּה.
 28 וּמוֹסִיף רַבְּנוּ הַזְּקֵן לְפָרֵשׁ עַל־
 29 פִּי חֲסִידוֹת גַּם אֵת הַמִּשְׁךְ
 30 הַפְּתוּב ("כִּי־תֵצֵא לְמִלְחָמָה)
 31 עַל אֵיבֹיךָ"⁹, פִּירוּשׁ: כִּי־
 32 תֵצֵא כֹּאשֶׁר תֵצֵא לְמִלְחָמָה זֶה
 33 לְנִצָּחַת וּלְהַתְּגַבֵּר עַל פְּתַח הַמִּתְאַוָּה
 34 שְׂבַנְפָּשׁוּ לְקַרְרָה בְּתַעֲנוּגֵי
 35 עוֹלָם הַזֶּה הַגְּשָׁמִיִּים לְקַר
 36 וּלְצַנֵּן אֵת הַהֶתְלַבְּבוֹת שֵׁל הַתְּאוּוֹת
 37 לְתַעֲנוּגֵי הָעוֹלָם הַזֶּה הַגְּשָׁמִי

בס"ד. שבת פרשת כי-תצא, י"ד אלול, ה'תשכ"ה (הנחה בלתי מוגה)

כִּי־תֵצֵא לְמִלְחָמָה עַל אֵיבֹיךָ וְגו'¹, וּמִבְּאֵר
 1 רַבְּנוּ הַזְּקֵן בִּלְקוּטֵי תוֹרָה² (וּנְתַבְּאֵר
 2 גַם בְּדְרוּשֵׁי אַדְמו"ר הָאֲמִצְעִי³, וּבְדְרוּשֵׁי הַצְּמַח
 3 צְדָק' וְהַגְּהוֹתִיו⁴, וּבְדְרוּשֵׁי רַבּוֹתֵינוּ נְשִׂיאֵינוּ
 4 שְׂלֹאֲחֵרֵי־זֶה⁵), דְּאִתָּא בְּזִהְרָה⁶ שְׂעַת צְלוֹתָא שְׂעַת
 5 קְרָבָא, וּמִבְּאֵר⁷ גַם מָה שְׂפְּתוּב⁸ אֲשֶׁר לְקַחְתִּי מִיַּד
 6 הָאֲמָרִי בְּחֵרְבֵי וּבְקִשְׁתִּי, וְתִרְגַּם אוּנְקָלוֹס:
 7 בְּצִלוֹתִי וּבְקִבְעוֹתִי, וְהֵינּוּ, שְׂמָה שְׂפְּתוּב "כִּי־תֵצֵא
 8 לְמִלְחָמָה" גו' קָאֵי עַל הַמִּלְחָמָה שְׂבַעֲבוּדַת
 9 הַתְּפִילָּה. וּמוֹסִיף רַבְּנוּ הַזְּקֵן לְפָרֵשׁ גַּם אֵת הַמִּשְׁךְ
 10 הַפְּתוּב ("כִּי־תֵצֵא לְמִלְחָמָה) עַל אֵיבֹיךָ"⁹,
 11 פִירוּשׁ: כִּי־תֵצֵא לְמִלְחָמָה זֶה לְנִצָּחַת כַּח הַמִּתְאַוָּה
 12 שְׂבַנְפָּשׁוּ לְקַרְרָה בְּתַעֲנוּגֵי עוֹלָם הַזֶּה הַגְּשָׁמִיִּים
 13 וּלְאֶתְהַפְּכָא לְאֶהְבֵת ה', תִּהְיֶה בְּבַחֲיִנַת "עַל
 14 אֵיבֹיךָ", דְּהֵינּוּ בְּבַחֲיִנַת שְׂרָשָׁם לְמַעַלָּה, כִּי אֵין
 15 רַע יוֹרֵד מִלְּמַעַלָּה¹⁰, וְשְׂרָשָׁם הוּא טוֹב שְׂהוּא
 16 מִבַּחֲיִנַת מְרַפְּבָה עֲלִיוֹנָה שְׂבַקְדוּשָׁה כּו'. וּמוֹסִיף
 17 לְבֹאֵר¹¹, שְׂעַל אֵיבֹיךָ" הֵינּוּ 'לְמַעַלָּה מֵאֵיבֹיךָ',
 18 שְׂאֵין לְאוֹיֵב שְׂלִמְטָה שְׂלִיטָה וְאֶחֱזָה שֵׁם כּו'.
 19 (ב) וְצִרִיךְ לְהִבִּין, אֵיךְ יִתְאַיֵם פְּרוּשׁ רַבְּנוּ הַזְּקֵן
 20 עִם פְּרוּשׁ רַש"י¹² שְׂבְּמִלְחָמַת
 21 הַרְשׁוּת, הַפְּתוּב מְדַבֵּר". וּבְהַקְדִּים, שְׂהַהוֹכְחָה
 22 שְׂל רַש"י שְׂבְּמִלְחָמַת הַרְשׁוּת, הַפְּתוּב מְדַבֵּר"
 23 הוּא מִמָּה שְׂפְּתוּב "וְשִׁבִית שְׂבִיו", כִּי בְּמִלְחָמַת

(1) ריש פרשתנו. (2) רד"ה כי תצא הא' והב' (לד, ג. לה, ג). (3) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי פרשתנו ע' תפא ואילך. (4) ראה אוה"ת פרשתנו ע' תתע ואילך. ע' תתפכ. (5) ראה סה"מ תרכ"ט ע' רפב ואילך. (6) כ"ה בשם הזהר בלקו"ת שם. ובכ"מ. וראה זח"ג רמג, א (ברע"מ). (7) רד"ה כי תצא הא' (לד, ג). (8) ויחי מח, כב. (9) לקו"ת פרשתנו לה, ריש ע"ב. (10) ראה ב"ר פנ"א, ג. של"ה קו, ב. ועוד. תניא אגה"ק סיא. (11) שם לו, רע"א. (12) בהבא לקמן - ראה גם לקו"ש חיד"ע ע' 84 ואילך (ממאמר זה).

כִּי־תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל אויבְךָ וְגו'

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

42 לַמִּלְחָמָה עַל אויבְךָ, שֶׁהֲצִיּוּי הוּא עִצֵּם הַדָּבָר שֶׁהֲצִיּוּיָאָה
 43 לַמִּלְחָמָה תִּהְיֶה "עַל אויבְךָ", הֵינּוּ, לְהִתְבּוֹנֵן בְּמַהוּתוֹ שֶׁל
 44 הָאוֹיֵב כְּפִי שֶׁהוּא בְּשֵׁרְשׁוֹ וּמְקוּרֹוֹ כּוּ' וְהִי בְּשׂוֹרֵשׁ וּמְקוּרֵי הָעֵלִיּוֹן
 45 בּוֹדָאֵי שֶׁהַכּוֹל בָּטֵל לְאִלּוּקוֹת (עַל־דֶּרֶךְ פְּרוּשׁ רַש"י בְּפָסוּק
 46 "וְרֵאִיתָ סוּס וְרֹכֵב" גו',
 47 שְׂדֵהוּ כְּפִי שֶׁהֵם בְּעֵינַי
 48 הַקָּב"ה, כִּלְשׁוֹן רַש"י הַמּוּבָא לְעִיל,
 49 "בְּעֵינַי הוּא רַב, אֲבָל בְּעֵינַי אֵינוֹ
 50 רַב"), שְׁעַל־יְדֵי־הָהֵבֶטֶל הַהִתְבּוֹנְנוֹת
 51 בְּשׂוֹרֵשׁ וּמְקוּרֵי הָאוֹיֵב תִּתְבַּטֵּל
 52 הַיְרָאָה הַפְּחוּר מִמֶּנּוּ, וְיִהְיֶה קֵל
 53 יוֹתֵר לְנִצְחֹו. וּמוֹבָן, שֶׁכֵּל זֶה
 54 שִׁיף גַּם בְּמִלְחָמַת חוּבָה
 55 כְּפִשׁוּטָה, וּבְמִלְאָ גַּם בְּמִלְחָמָה
 56 הַרוּחָנִית שֶׁבְּעִבּוּדַת הַתְּפִלָּה.
 57 אֲמָנָם, מִצַּד סִיּוּם הַכְּתוּב
 58 "וְשָׁבִית שְׂבִיּוֹ" (שְׂאִינוֹ שִׁיף
 59 בְּמִלְחָמַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּאֲמֹר,
 60 כִּיּוֹן שֶׁבְּמִלְחָמָה זֶה חָל הַצִּיּוּר לֹא
 61 תַּחִּיהַ כֹּל נִשְׁמָה), מִשְׁתַּנָּה גַּם
 62 פְּשׁוּטוֹ שֶׁל מְקָרָא בְּמָה
 63 שֶׁכְּתוּב "כִּי־תֵצֵא לַמִּלְחָמָה",
 64 שְׂאִינוֹ פְּרוּשׁוֹ 'פֶּאֶשֶׁר' תֵּצֵא
 65 לַמִּלְחָמָה וּלְפִי זֶה לֹא יִתְכַּן שֶׁלֹּא
 66 תֵּצֵא וְרַק מוֹעֵד הִצִּיאָה לֹא מְפֹרֵשׁ,
 67 אֲלֹא "כִּי תֵצֵא" פִּירוּשׁוֹ אִם תֵּצֵא
 68 לַמִּלְחָמָה וּמִשְׁמַעוֹ, יִתְכַּן שֶׁתֵּצֵא
 69 וְיִתְכַּן שֶׁלֹּא תֵצֵא, פִּיּוֹן
 70 שֶׁ"בְּמִלְחָמַת הַרְשׁוּת, הַכְּתוּב
 71 מְדַבֵּר"16, כְּפִירוּשׁ רַש"י.
 72 וְעַל־פִּי־זֶה אֵינוֹ מוֹבָן, אֵיךְ
 73 יִתְאָמֵר זֶה הַפִּירוּשׁ שֶׁל רַש"י הָאוֹמֵר
 74 שֶׁמְדוּבָר בְּמִלְחָמַת רִשׁוּת עִם
 75 פְּרוּשׁ רַבְּנֵי הַזֵּקֵן שֶׁקָּאֵי הַכְּתוּב
 76 "כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה" עַל הַמִּלְחָמָה
 77 שֶׁבְּעִבּוּדַת הַתְּפִלָּה, הֲרִי
 78 מִלְחָמָה זֶה הַמִּלְחָמָה מוֹל 'כּוּחַ
 79 הַמַּתְאוּוֹה' בַּעַת הַתְּפִלָּה, אֵינָה

1 יִשְׂרָאֵל בְּמִלְחַמַת הַחוּבָה לְכַבּוּשׁ אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בַּה נְצִטּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 2 בְּכַנִּיסַתם לְאֶרֶץ אֵין לֹמֵר "וְשָׁבִית שְׂבִיּוֹ", שֶׁהֲרִי כְּבַר נְאֻמָּר13
 3 לֹא תַחִיָּה כָּל נִשְׁמָה מֵהָאוֹמֹת הַנִּמְצָאוֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בַּעַת הַכְּנִיסָה
 4 לְאֶרֶץ, וְאִם־כֵּן אֵין לִקְחַת שְׂבִיּוּם. אֲבָל מָה שֶׁכְּתוּב "כִּי־תֵצֵא
 5 לַמִּלְחָמָה (אֲזִי תִהְיֶה) עַל
 6 אויבְךָ", יֵשׁ לְפָרֵשׁ גַּם
 7 בְּפִשׁוּטוֹ שֶׁל מְקָרָא14 וְלֹא רַק
 8 כְּפִירוּשׁ הַכְּתוּב עַל־פִּי חֲסִידוֹת לֹא
 9 רַק בְּמִלְחָמַת הַרְשׁוּת אֲלֵא גַּם
 10 בְּמִלְחָמַת חוּבָה, וְהֵינּוּ,
 11 שֶׁכְּתוּב זֶה "כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל
 12 אויבְךָ" בָּא לְבָאֵר (לֹא רַק
 13 הַדִּין ד'וְשָׁבִית שְׂבִיּוֹ"
 14 שֶׁבְּסִיּוּם הַכְּתוּב, אֲלֵא גַּם)
 15 שֶׁהֲצִיּוּיָאָה לַמִּלְחָמָה צְרִיכָה
 16 לְהִיּוֹת מִלְכַתְחִילָה בְּאוֹפֵן ד'עַל
 17 אויבְךָ", מִתּוֹךְ הַכּוּרָה שֶׁנִּמְצָאִים מֵעַל
 18 הָאוֹיֵב (וּלְפִי הַפִּירוּשִׁים הַשּׁוֹנִים בְּעַל
 19 אויבְךָ הָאוֹמְרִים לְעִיל) שְׁעַל־יְדֵי־
 20 זֶה כַּאֲשֶׁר הִצִּיאָה לַמִּלְחָמָה
 21 מִלְכַתְחִילָה הִיא 'עַל אויבְךָ' יִהְיֶה
 22 הַנִּצְחָוִן בְּמִלְחָמָה. וְעַל־דֶּרֶךְ
 23 מָה שֶׁכְּתוּב בְּפָרֵשׁ שֶׁלְּפָנֵי־
 24 זֶה15 פֵּרֵשׁת שׁוּפְטִים, "כִּי־תֵצֵא
 25 לַמִּלְחָמָה גּוֹ' וְרֵאִיתָ סוּס
 26 וְרֹכֵב עִם רַב מִמֶּךָ לֹא תִירָא
 27 מֵהֶם גּוֹ'", הֵינּוּ, שֶׁתּוֹכֵן
 28 הַכְּתוּב הוּא הַצִּיּוּר "לֹא
 29 תִירָא מֵהֶם", פִּיּוֹן שֶׁבְּעֵינַי
 30 הַקָּב"ה פּוֹלֵם כֹּל הַסּוּסִים וְכֹל
 31 הַרֹכְבִים הַרְבִּים שֶׁל הָאוֹיֵב נִחְשָׁבִים רַק
 32 כְּסוּס אֶחָד בְּלֹכֵד, כְּפִי שֶׁמְדַרְּשׁ
 33 רַש"י מָה שֶׁכְּתוּב "סוּס
 34 וְרֹכֵב" לְשׁוֹן יְחִיד, וּמִפְרֵשׁ:
 35 "סוּס וְרֹכֵב. בְּעֵינַי כּוֹלֵם כְּסוּס אֶחָד, וְכֵן
 36 הוּא אוֹמֵר וְהִכִּית אֶת מִדִּין כַּאֲשֶׁר אֶחָד
 37 וְכֵן הוּא אוֹמֵר כִּי בֹא סוּס פִּרְעָה. עִם
 38 רַב מִמֶּךָ. בְּעֵינַי הוּא רַב, אֲבָל בְּעֵינַי
 39 אֵינוֹ רַב".
 40 וְעַל־דֶּרֶךְ־זֶה יֵשׁ לְפָרֵשׁ מָה
 41 שֶׁכְּתוּב בָּאֵן "כִּי־תֵצֵא

(13) שׁוּפְטִים כ, טז. 14) אָף שֶׁלֹּא נִתְפָּרֵשׁ בְּפִירוּשׁוֹ - כִּידוּעַ מ"ש הַרְשָׁב"ם (ר"פ וִישָׁב) בְּשֵׁם רַש"י, "שֶׁאִילוֹ הִי לֹו פְּנֵאֵי הִי צְרִיךְ לְעִשׂוֹת פִּירוּשִׁים אַחֲרֵים לְפִי הַפְּשׁוּטוֹת הַמִּתְחַדְּשִׁים בְּכָל יוֹם". (15) שׁוּפְטִים ש, א. 16) רָאָה גַם לְקוּ"שׁ שֶׁם ע' 80.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 וממַשִׁיף אדמו"ר הזקן לְבָאֵר, ש"בְּכָל יוֹם יִצְרוּ שֶׁל אָדָם
2 מִתְגַּבֵּר עָלָיו" מחדש, גם אם אתמול האדם הצליח להכניע את יצרו
3 ולהתגבר עליו, וְצָרִיף בְּכָל יוֹם לְהַמְשִׁיף מלמעלה למטה בְּחִינַת
4 אֵשׁ שְׁלֹמֶעֱלָה כדי להכניע את אש התאוות ואש היצר הרע. וממשיך

5 ומבאר מדוע העבודה וה'מלחמה' הזו
6 צריכה להיות בכל יום ויום, כִּי הִנֵּה
7 כְּתִיב¹⁹ "יָמִים יוֹצְרוּ" הקדוש-
8 ברוך-הוא ברא ויצר ימים, שְׁנֵי
9 מִסְפָּר וְקִצְבָה לְשָׁנֵי חַיֵּי
10 הָאָדָם, כלשון הכתוב בתהילים יָמֵי
11 שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שְׁבַעִים שָׁנָה
12 גו'²⁰, וְלֹא נִתְּנָו הַיָּמִים הַקְּצוּבִים
13 לכל אדם לְנַפְשׁוֹ הָאֱלֹקִית
14 שְׁבֻקָּרְבוֹ, כִּי הַנְּשָׁמָה אֵינָה
15 צָרִיכָה תְּקוּן לְעֲצָמָה כו'²¹
16 וירידת הנשמה למטה לחיות בתוך גוף
17 גשמי בעולם הזה איננה לצורך הנשמה
18 עצמה שלפני היירדה אין בה כל פגם
19 ואינה זקוקה לתיקון, אֲלֵא מִסְפָּר
20 הַיָּמִים וְהַשָּׁנִים של חַיֵּי הָאָדָם נִתְּן
21 לְהַתְּלַבֵּשׁ בוֹ בְּנוֹפוֹ נַפְשׁוֹ
22 הַבְּהִמִית, וְשָׁנָיו קְצוּבִים לוֹ
23 בְּמִסְפָּר שֶׁשְׁעָרָה חֻקְמָתוֹ
24 יִתְּבַרְךָ שְׁיִוִּכַל לְשֵׂאת בְּנַפְשׁוֹ
25 לְהַעֲלוֹת מִמְּנָה מִנְּפִשׁוֹ הַבְּהִמִית
26 כִּלְ-כַּף כְּמוֹת כּוֹז של פְּחוֹת
27 וְנִצּוּצִים נִיצוּצוֹת של אלוקות
28 שְׁנִפְּלוּ שָׁמָּה בְּנֶפֶשׁ הַבְּהִמִית, כְּמוֹ
29 בְּעֵינֵי הָעוֹלָם הַזֶּה כִּלְכָּל בְּשִׁבְרֵית
30 הַכְּלִים כו' (בְּמִבְּאֵר עֲנִין זֶה
31 בְּרַבּוּי מַאֲמָרֵי חִסְדוֹת)
32 כְּמִבּוֹאֵר בְּקִבְלָה וְחִסְדוֹת, הַעוֹלָמוֹת
33 בְּמַתְּכֹנֶת הַנוֹכְחִית, עִם 'סֹדֵר'
34 הַשְּׁתַּלְשׁוֹת' הַדְּרָגָתִי וְמוֹסְדוֹר וְעֵשֶׂר
35 סְפִירוֹת שֶׁהָאוֹרוֹת שֶׁלָּהֶם מְלוּבָשִׁים
36 בְּתוֹךְ כְּלִים רַאיוּיִם לְקִלְיַתָּם, נִקְרָאִים

37 'עוֹלָם הַתִּיקוּן'. וְלִ'תִּיקוּן' קִדְּם 'עוֹלָם הַתּוֹרָה' בוֹ הֵיוּ אוֹרוֹת מְרוּבָּבִים וְכִלִּים
38 מוֹעִטִים, מִצַּב שְׁגָרָם לְשִׁבְרֵית הַכְּלִים' וְנִפְּלָה' של נִיצוּצוֹת קְדוּשָׁה וְאִלוּקוֹת
39 לְתַחֲמוּמִים שֶׁמְחוּץ לְגִבּוּלוֹת הַקְּדוּשָׁה.

40 וְעַל-פִּי-זֶה נִמְצָא שֶׁהַמְּלַחְמָה שֶׁבְּעִבּוּדֵת הַתְּפִלָּה הוּא עֲנִין
41 עֲקָרִי בְּעִבּוּדֵת ה', וְעַד שְׂזוּהֵי תְּכִלִּית הַמְּטָרָה שֶׁל כָּל עֲנִין וְיִרְדַּת
42 הַנְּשָׁמָה בְּגוֹף, שֶׁהִיא יִרְדָה גְּדוּלָה בִּיּוֹתֵר, כְּמוֹ יִרְדָה מֵאִיגְרָא רָמָה

1 רְשׁוֹת אֲלֵא חוֹבָה¹⁷, וְאִדְרָבָה, לא חובה רגילה ככל שאר ענייני
2 התורה והמצוות אלא החובה היותר גדולה (עוד יותר מהחייב
3 דְּקִיּוּם הַמְּצוֹת¹⁸ שכל אחת מהן היא עניין מסויים ומיוחד בעבודה ה'
4 ואילו ההתגברות על כוח המתאוה של הנפש הבהמית היא עניין כללי ויסודי

5 (בעבודת ה'), וְכִמּוּבָן החשיבות של
6 עבודת התפילה הנקראת 'מלחמה'
7 מִמָּה שְׁמִבְּאֵר רַבְּנֵי הַזִּקְנִי⁷
8 במאמר זה ב'לקוטי תורה' שְׁעֲנִין
9 הַתּוֹכֵן הַפְּנִימִי שֶׁל הַתְּפִלָּה הוּא
10 בְּדוּמָה לְמַשְׁמַעוֹת הַרוּחָנִית שֶׁל עֲנִין
11 הַקְּרִבּוּת שְׁבֻקָּרִיב כִּלְ אֲחָד אֶת
12 נַפְשׁוֹ הַבְּהִמִית וְיִקְרַב אוֹתָהּ
13 לְאִלוּקוֹת, לְהַעֲלוֹתָהּ אֶל הָאִלוּקוֹת
14 וְלִקְשָׁרָה בְּשִׁרְשָׁהּ וּמְקוּרָה הַעֲלִיּוֹן
15 שֶׁהִיא הַנֶּפֶשׁ הַבְּהִמִית גַּם-כֵּן, וְלֹא
16 רַק הַנֶּפֶשׁ הָאִלוּקִית שׁוֹרֶשֶׁה וּמְקוּרָה
17 בְּקְדוּשָׁה, אֲלֵא גַם הַנֶּפֶשׁ הַבְּהִמִית
18 הַשׁוֹרֶשׁ שֶׁלָּהּ הוּא מִיּוֹסֵד הָאֵשׁ
19 הַרוּחָנִי הַעֲלִיּוֹן, וּמְקוּרָה חוּצָבָה
20 וְיּוֹסֵדָתָה בְּהִרְרֵי קֹדֶשׁ בְּדוּגוֹת
21 גְּבוּהוֹת בְּאִלוּקוֹת, מְרַכְּבָה
22 הָעֲלִיּוֹנָה, וּבְמִרְכַּבָּה יֵשׁ, כְּמִתּוֹאֵר
23 בְּנִבּוּאֵת יִחְזַקְאֵל, מְלֹאכִים עֲלִיוֹנִים
24 הַנִּקְרָאִים 'חֵיּוֹת הַקְּדוּשָׁה' עֲלֵיהֶם נֹאמַר
25 שִׁישׁ לָהֶם פְּנֵי אֲרִיָּה פְּנֵי שׁוֹר
26 כו', וְעֵינֵינִים נְעִלִים אֵלֶּה בְּקְדוּשָׁה הֵם
27 הַשׁוֹרֶשׁ וְהַמְּקוּרָה שֶׁל הַנֶּפֶשׁ הַבְּהִמִית
28 אֲלֵא שְׁלֹאֲחֵר יִרְדַּת
29 וְהַשְּׁתַּלְשׁוֹת וְהַתְּלַבְּשׁוֹת
30 הַעֲנִינִים הַנְּעִלִים בְּאִלוּקוֹת כְּפִי שֶׁהֵם
31 בְּמִרְכַּבָּה הַעֲלִיּוֹנָה לְהַתְּלַבֵּשׁ
32 בְּשְׁבַעִים שָׁרִים שֶׁל אוֹמוֹת הָעוֹלָם,
33 הֵינּוּ בְּחִינּוֹת רוּחָנִיּוֹת שֶׁמְהוּוֹת מְקוּרָה
34 הַשְּׁפַעָה לְשַׁבַּעִים אוֹמוֹת הָעוֹלָם,
35 שְׁמָרֵי הָאוֹפְנִים, הַפְּסוּלֵת
36 וְהַחֲיִצּוֹנִיּוֹת שֶׁל הַמְּלֹאכִים הַעֲלִיוֹנִים

37 הַנִּקְרָאִים 'אוֹפְנִים' נִמְשָׁף לְמַטָּה מִהַדְּרָגוֹת הַעֲלִיוֹנוֹת הָאִמּוֹרוֹת, מְבַחֲנֵית יִסוּד
38 הָאֵשׁ שֶׁלְּמַעֲלָה תְּעַנּוּגֵי עוֹלָם הִזָּה וְהַכֹּחַ הַמְּתַאָּוָה לְתַעֲנוּגִים אֵלֶּה
39 שֶׁהוּא גַם-כֵּן בְּחִינַת חֲמִימוּת הָאֵשׁ וְהַתּוֹאוֹת לְתַעֲנוּגִים גְּשָׁמִים הֵן
40 חֻזְקוֹת כֹּאשׁ בּוֹעֵרָת, וְגַם הַיִּצְרָר הַרַע עֲצוּמוֹ הוּא אֵשׁ זָר דוֹלֵק,
41 וְצָרִיף בְּעִבּוּדֵת הַתְּפִלָּה, הַנִּקְרָאֵת 'מִלְּחָמָה' לְהַעֲלוֹת אֶת הַנְּפִשׁ
42 הַבְּהִמִית לְשִׁרְשָׁהּ בְּחִינַת אֵשׁ שְׁלֹמֶעֱלָה כו'.

(17) כמו שהקשה באוה"ת שופטים (ע' תתסד) על מלחמה (דשופטים כ, א) ומציין לד"ה "כי תצא למלחמה". (18) ראה לקו"ת בלק ע, ד ואילך. (19) תהלים קלט, טז. (20) שם צ, י. (21) תניא פל"ז (מת, ב).

כִּי־תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל אוֹיְבֶיךָ וְגו'

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 לְבִירָא עֲמֻקְתָּא²² מַגַּג גְבוּהַ לְבוּר עֵמוּק. וְאִינְךָ אֶפְשָׁר לֹמַר עַל
2 זֶה בְּמִלְחָמַת הָרְשׁוּת, הַפְּתוּב מְדַבְּרִי, וּמַעַתָּה מִתְחַזְקַת הַשְּׂאֵלָה
3 אִיךְ מֵתָאִים פִּירוּשׁ אֲדוּמִר הֶזְקֵן שְׂמֵדוּבֵר בְּמִלְחָמָה שֶׁל עֲבוּדַת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא
4 חוּבָה גְמוּרָה וְעֵנִיין עִיקְרֵי כַּעֲבוּדַת ה' עִם פִּירוּשׁ רַשִׁי שֶׁהַכְּתוּב מְדַבֵּר
5 ב'מִלְחַמַת רִשׁוּת'?
- 6 ג) אִךְ הָעֵנִיין הוּא, שְׁגַם לְפִי
7 פִּירוּשׁ רַבְּנֵי הַזְּקֵן שְׂמָה
8 שְׂפָתוֹב "כִּי־תֵצֵא לַמִּלְחָמָה"
9 קָאִי מַכּוּן עַל הַמִּלְחָמָה
10 שְׂבַעֲבוּדַת הַתְּפִלָּה, אֶפְשָׁר
11 לְפָרֵשׁ "כִּי־תֵצֵא לַמִּלְחָמָה"
12 כְּמוֹ לְפִי פִירוּשׁ רַשִׁי, מִלְּשׁוֹן
13 'אִם', שְׁזָהוּ עֵנִיין שֶׁל רִשׁוּת.
14 הֵינּוּ יִיתְכֵן שֶׁתֵּצֵא וְיִיתְכֵן שֶׁלֹּא תֵּצֵא,
15 וְאִם תֵּצֵא אִזִּי קִימִים הַצִּיּוּרִים
16 שֶׁבַה־מִשְׁךְ הַפְּרֹשָׁה, וְאִךְ שְׂעֻבֹדַת
17 הַתְּפִלָּה הִיא עֵנִיין עִיקְרֵי כַּעֲבוּדַת ה',
18 גַּם בְּעֵנִיין זֶה אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ "כִּי תֵּצֵא",
19 בְּמִשְׁמַעוֹת שֶׁל "אִם תֵּצֵא", הֵינּוּ דַבֵּר
20 שֶׁיִּיתְכֵן שֶׁלֹּא יִהְיֶה, כִּי מָה
21 שְׂבַעֲבוּדַת הַתְּפִלָּה הִיא
22 מִלְחָמַת חוּבָה וְלֹא 'רִשׁוּת' אֲצֵל
23 כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, הָרִי
24 זֶה רַק בְּתַחֲלַת עֲבוּדָתוֹ, אֲכָל
25 לְאַחֲרֵי־זֶה לְאַחַר שֶׁהָאֵדָם עָבַר אֶת
26 הַשֵּׁלֶב הָרֵאשׁוֹן כַּעֲבוּדַת ה' וְעַל
27 לְדוּרָה יוֹתֵר גְבוּהָ, אֶפְשָׁרִים שְׁנֵי
28 אֹפְנֵי עֲבוּדָה, תּוֹרָה אוֹ
29 תְּפִלָּה וְלֹא בְּהִכְרַח שְׂעֻבֹדַת הַתְּפִלָּה
30 הִיא חוּבָה גְמוּרָה לְגַבִּי, כִּפִּי שֶׁמִּשְׁחִיךְ
31 וּמְבַאֵר.
- 32 וְהָעֵנִיין בְּזֶה, דְּהֵנָּה מְבַאֵר
33 בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת²³ בְּתוֹרַת
34 הַחֲסִידוֹת שְׁנֵי אֹפְנִים
35 בְּבִירוֹר הַיִּצְרָר הָרַע הַפְּרֹדַת הַטּוֹב
36 שֶׁכּוּ מֵהֲרַע שְׂבוּ, וְתִקְוֵנוּ וְהַעֲלֵאתוּ
37 לְקְדוּשָׁה, בְּדִרְכֵי מִלְחָמָה מִתּוֹךְ
38 מֵאֲבָק אִתּוֹ, וּבְדִרְכֵי שְׁלוֹם עַל יְדֵי
39 הַשׁוֹפְכִים גַּם אוֹתוֹ לְטוֹב.
40 וּבְכִלּוֹת²⁴ בְּאֹפֶן כְּלָלִי, הַהֲבִדֵל
- בֵּין בִּירוֹר בְּדִרְכֵי מִלְחָמָה לְבִירוֹר בְּדִרְכֵי שְׁלוֹם הָרִי זֶה הַחֲלוּקִים²⁵ הַהֲבִדֵל
בֵּין עֲבוּדַת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּדִרְכֵי מִלְחָמָה, וְהֵינּוּ בְּדִרְכֵי שְׁלוֹם.
זֶה בְּדִרְכֵי נְעִים וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם²⁶. וְהֵינּוּ,
שְׂבַעֲבוּדַת הַתְּפִלָּה הִיא עֵנִיין בְּרִירוֹר הַיִּצְרָר הָרַע
לְמַלְמָטָה לְמַעְלָה, עַל־יְדֵי הַתְּלַבְּשׁוֹת הַמְּבַרֵּר
(נְפֶשׁ הָאֱלֹקִית) בְּמַתְבָּרֵר (נְפֶשׁ הַבְּהֵמִית), וְלִכְּנֹן
זֶה בָּא עַל־יְדֵי מִלְחָמָה וְיִגְיֵעָה. אֲכָל הַבְּרִירוֹר
הוּא מְלַמֵּד לְמַעְלָה לְמִטָּה (פְּדִיּוּעַ
שֶׁהַתּוֹרָה נִקְרְאָת "לְחֶם מִן הַשָּׁמַיִם"²⁷, מוֹזֵן רוּחַנִי שִׂוִּירֵד
וְנִשְׁמַךְ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה), וְהַבִּירוֹר הוּא
לְיִמּוּד הַתּוֹרָה הָאֲדָם מִמְּשִׁיךְ
מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה וּמְגַלָּה אֱלֹקוֹת
בְּנִפְשׁוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה כֹּאשֶׁר
הָאֱלֹקוֹת מֵאִירָה בְּנִפְשׁ הָאֵדָם בְּגִלּוֹי,
מִתְבַּטֵּל (וּמַתְבָּרֵר) הַיִּצְרָר הָרַע
מֵאֲלִיּוֹ מְכַלֵּי צוּרִךְ 'לְהַתְּלַבֵּשׁ' בּוֹ
וְלְהַתְּעַסֵּק אִתּוֹ יִשְׂרָאוֹת.
- וְעַל־פִּי־זֶה מוֹכֵן הַטַּעַם הַפְּנִימִי
עַל מָה שֶׁבְּרִירוֹר הַיִּצְרָר הָרַע
עַל־יְדֵי מִלְחָמָה (שֶׁהוּא עֵנִיין
עֲבוּדַת הַתְּפִלָּה) נִקְרָא
"מִלְחָמַת הָרְשׁוּת", אִךְ שֶׁאֵכָן
מְדוּבָר בְּעֵנִיין עִיקְרֵי כַּעֲבוּדַת ה', כִּי
יִשְׁנֵנוּ גַּם בְּרִירוֹר בְּאֹפֶן שֶׁל
מְנוּחָה לְלֹא קֶרֶב וּמִלְחָמָה, עַל־
יְדֵי עֲבוּדָה שֶׁל תּוֹרָה כְּמִבּוּאֵר
לְעֵיל.

(22) ע"פ לשון חז"ל - חגיגה ה, ב. (23) תו"א בראשית ה, ד ואילך. לקו"ת במדבר ג, ד ואילך. ועוד. (24) בפרטיות - גם בתורה יש עה"ח ואילנא דטו"ר (ראה תניא אגה"ק סכ"ו), או ש"ס ירושלמי וש"ס בבלי (שערי אורה כד, א). וראה טעהמ"צ להאריז"ל ואתחנן ושער המצוות שם, שהאריז"ל ה' מקשה בכח כו' עסק ההלכה כדי לשבר הקליפה כו'; ובתפלה - תפלה דחול ודשבת וקראת לשבת עונג (תו"א בשלח סה, ג). (25) ראה בארוכה ד"ה ת"ר נ"ח תרנ"ט (סה"מ תרנ"ט ע' קס ואילך). ויאמר משה תש"ד (סה"מ תש"ד ע' 105 ואילך). (26) משלי ג, יז. (27) של"ה במסכת פסחים שלו קסה, ב.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 אחד מהם פועל מעלה ויתרון בשני, וכשם שללימוד התורה שלאחר התפילה
 2 יש מעלה ויתרון כתוצאה מהתפילה שקדמה לו, ולכן יש בו מעלה לגבי לימוד
 3 התורה שקודם התפילה, הנהגה כְּמוֹ-כֵן יְשֻׁנָּה גַם הַפְּעוּלָה וההשפעה
 4 דְּלִימוּד הַתּוֹרָה עַל עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה שְׁנַעֲשִׂית הַתְּפִלָּה, כתוצאה
 5 מלימוד התורה, בְּאוֹפֵן נַעֲלָה
 6 יוֹתֵר מאשר התפילה מצד עצמה.
 7 (ד) וַיֵּשׁ לְקִשְׁר הָאָמוֹר לְעִיל בְּעֵינָי שְׁנֵי אוֹפְנֵי הָעֲבוֹדָה
 8 דְּתְפִלָּה וְתוֹרָה, עִם עֵינָיו
 9 ועבודת ה' המיוחדת שֶׁל חֵדֶשׁ
 10 אֱלוֹל. ובפֶּרֶט עַל־פִּי הַיְדוּעַ
 11 שְׁבִדְרוּשֵׁי מאמרי הַחֲסִידוֹת
 12 שְׁבִלְקוּטֵי תוֹרָה, הִנֵּה כָּבֵד
 13 בְּפָרְשַׁת "רְאָה" שֶׁקְבִיעוּתָהּ הִיא
 14 בשבת מברכים או בראש חודש אלוּל
 15 מְדוּבָר אודות עֵינָיו חֵדֶשׁ
 16 אֱלוֹל, וְעַל־אֲחַת־כְּפָה־וְכֻמָּה
 17 בְּפָרְשַׁת "כִּי־תֵצֵא" שֶׁקְבִיעוּתָהּ
 18 הִיא לאחר שכבר עברו כמה וכמה
 19 ימים מחודש אלוּל.
 20 וְהֵעֵנָי בְּזָה, דְּהִנֵּה כְּתִיב³³
 21 בְּשִׁיר הַשִּׁירִים "אֲנִי לְדוּדֵי
 22 דְּדוּדֵי לֵי" אֲנִי, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, נִמְשָׁכִים
 23 וּמִתְקַרְבִּים אֶל הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא,
 24 וְהַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא נִמְשָׁךְ וּמִתְקַרֵּב אֶל
 25 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (רְאִשֵׁי־תִיבוֹת
 26 אֱלוֹל³⁴) הַרוּעָה בְּשׁוֹשְׁנֵי־ם.
 27 וַיְדוּעַ שְׁנֵי פְרוּשִׁים
 28 בְּעֵינָי "הַרוּעָה בְּשׁוֹשְׁנֵי־ם"³⁵.
 29 פְּרוּשׁ אֶחָד, שְׁשׁוֹשְׁנָה יֵשׁ בָּהּ
 30 תְּלִיסָר עֲלֵינן שלוש עשרה עלים
 31 כְּגֹנֵד י"ג מְכִילִין דְּרַחֲמֵי³⁶
 32 שלוש עשרה מידות הרחמים
 33 (הַאֲמוּרוֹת בְּתוֹרָה, א. אֶל־ב. רְחוּם. ג.
 34 וְחֻנּוּן. ד. אֶרֶךְ. ה. אֲפִים. ו. רֹבֵב חֶסֶד.
 35 ז. וְאִמְתָּ. ח. נוֹצֵר חֶסֶד. ט. לֹאֲלִפִּים. י.
 36 נוֹשָׂא עוּנוֹן. יא. וּפְשַׁע. יב. וְחֻטְאָה. יג.
 37 וְנִקְוָה). וְהֵינּוּ, שְׁבַח־חֵדֶשׁ אֱלוֹל
 38 מְאִירוֹת וּמִתְגַלּוֹת י"ג מִדּוֹת
 39 הַרַחֲמִים³⁷, וְעֵינָי זֶה שֶׁל גִּילּוֹי
 40 מִדּוֹת הַרַחֲמִים שְׁנֵי בְּכָל־לוֹת
 41 לְעֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה.

1 1 וְזֶהוּ גַם מֵה שְׁפָתוֹב בְּסִיּוּם הַפְּרָשָׁה²⁸ פרשת השבוע פרשת כי
 2 תֵּצֵא וְהִיא בְּהֵינִיחַ הַיְוֵי אֱלֻקִּיךָ לְךָ מִכָּל אֵיבֶיךָ גו', כלומר,
 3 התורה מדברת על מצב שבו הקדוש־ברוך־הוא מסייע לבני ישראל שיהיו
 4 במנוחה מכל האויבים סביבם שְׁאֵזוּ אֵינן צוּרָךְ בְּעֵינָי שֶׁל מִלְחָמָה,
 5 וְכִמוּ שְׁפָתוֹב²⁹ בדברי דוד המלך
 6 לגבי הפסקת המרד וההתנגדות כלפיו
 7 מצד אנשי אבשלום פְּדָה בְּשָׁלוֹם
 8 נִפְשֵׁי מִקְרָב לִי גו' פְּדוֹת וּנִינְחוּן
 9 בדרכי שלום, ללא צורך במלחמה,
 10 וְכְתִיב³⁰ בתורה בברכות שהקדוש־
 11 ברוך־הוא מביטיח לבני ישראל על
 12 קיום המצוות וְחֵרֵב לֹא־תֵעָבֵר
 13 בְּאַרְצְכֶם, ואמרו חכמינו ז"ל
 14 שהברכה היא אֲפִילוּ חֵרֵב שֶׁל
 15 שְׁלוֹם³¹ גם לא תעבור בארץ, כלומר
 16 מצב שאין בו שום מלחמה כלל ואפילו
 17 לא כלי מלחמה, וְאֵזוּ הָעֲבוֹדָה
 18 הִיא בְּדֶרֶךְ מְנוּחָה, שְׁזָהוּ
 19 אֲוֹפֵן הָעֲבוֹדָה שְׁעַל־יְדֵי
 20 לְיִמּוּד הַתּוֹרָה, כמבואר לעיל.
 21 וְעוֹד זָאת, עֵינָי נוֹסֵף שָׁבוּ בֵּא לְיָדֵי
 22 בִּטּוֹי עֵינָי זֶה שְׁעוֹבֹת ה' הִיא לֹא
 23 מִלְחָמוֹת וּמֵאֲבָקִים אֶלָּא בְּרוּךְ שֶׁל
 24 שְׁלוֹם, שְׁגַם בְּאִשְׁר נִמְצָאִים
 25 בְּמַעֲמָד וּמֵצֵב שְׁיֵשׁ צוּרָךְ
 26 בְּעֵינָי הַמִּלְחָמָה שְׁבַע־עֲבוֹדַת
 27 הַתְּפִלָּה, כאמור לעיל שֶׁזֶה הַמֵּצֵב
 28 'בתחילת העבודה', בשלבים הראשונים
 29 בעבודת ה', הִנֵּה עַל־יְדֵי לְיִמּוּד
 30 הַתּוֹרָה בּוֹ עוֹסְקִים בְּנוֹסֵף תְּפִלָּה,
 31 שְׁזָהוּ הָעֲבוֹדָה שְׁבַרְךָ
 32 מְנוּחָה לֹא כֹל מִלְחָמָה, נַעֲשִׂית
 33 גַם עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה בְּאוֹפֵן
 34 אַחֵר לְגַמְרֵי וְזָאת אֵף עַל פִּי
 35 שְׁעוֹבֹת הַתְּפִלָּה מִצַּד עֲצֻמָּה כֵּן
 36 קְשׁוּרָה בְּמִלְחָמוֹת, כמבואר לעיל.
 37 וְהֵינּוּ, דְּכָשֵׁם שְׁמַעֲלַת הָעֶסֶק
 38 בְּתוֹרָה שְׁאֲחֵר הַתְּפִלָּה הוּא
 39 גְבוּהָ יוֹתֵר מִתּוֹרָה שְׁקוּדָם
 40 הַתְּפִלָּה³², שְׁזָהוּ מֵה
 41 שֶׁהַתְּפִלָּה פּוֹעֲלַת עַל הַתּוֹרָה,
 42 כלומר, התורה והתפילה הם שני עניינים שונים בעבודת ה' אבל עם זאת כל

(28) פרשתנו כה, יט. (29) תהלים נה, יט. (30) בחוקותי כו, ו. (31) תענית כב, ב. וראה סה"מ תרנ"ט ע' קנב ואילך. תש"ד ע' 83. ע' 106 ואילך. (32) לקו"ת ברכה צו, ב. (33) שה"ש ו, ג. (34) פרי עץ חיים שער ר"ה פ"א. שער הפסוקים שה"ש שם. (35) הובאו בד"ה אני לדודי בלקו"ת פ' ראה (לב, ד ואילך). (36) ראה זח"א א, א. (37) לקו"ת שם, א.

כִּי־תֵצֵא לְמַלְחָמָה עַל אוֹיְבֶיךָ וְגו'

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 וּפְרוּשׁ שְׁנֵי ב"הרועה בשושנים", אַל תִּקְרִי שׁוֹשְׁנִים אֶלֶּא
 2 שְׁשׁוֹנִים³⁸, בְּאוֹתָם שְׁשׁוֹנִים ועוסקים ולומדים בתורה³⁹ ונמצא
 3 שהן עניין עבודה התפילה, הבירור בדרך מלחמה, והן עניין לימוד התורה,
 4 הבירור בדרך שלום, שייך במיוחד לחודש אלול.
 5 וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף, שְׁבַעֲנֵן הַתְּגִלוֹת
 6 י"ג מִדּוֹת הַרְחָמִים (הַפְּרוּשׁ
 7 הָרֵאשׁוֹן בְּ"הַרְוּעָה
 8 בְּשׁוֹשְׁנִים" הקשור בכך שלושנה
 9 יש שלוש עשרה עלים, כאמור) יֵשׁ
 10 הַפְּרוּשׁ גְּדוּל בֵּין הַתְּגִלוֹת י"ג
 11 מִדּוֹת הַרְחָמִים שְׁבַחֲדָשׁ אֶלּוּל
 12 לְהַתְּגַלוֹת י"ג מִדּוֹת הַרְחָמִים
 13 שְׁבִיּוֹם הַכַּפּוּרִים⁴⁰, וְאַחַד
 14 הַחֲלוּקִים הוּא, שֶׁהַתְּגִלוֹת
 15 י"ג מִדּוֹת הַרְחָמִים שְׁבִיּוֹם
 16 הַכַּפּוּרִים הוּא עֵקֶר עֲנָן
 17 "דוֹדֵי לִי" הַתְּגִלוֹת וְהַתְּקַרְבוֹת שֶׁל
 18 הַקּוֹדֶשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְבִנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדֶרֶךְ
 19 מִלְמַעֲלָה לְמַטֵּה שְׁבָא לְאַחֲרֵי
 20 הָעֵבֶרֶדָה דְ"אַנִּי לְדוֹדֵי"
 21 הַתְּקַרְבוֹת שֶׁל הָאָדָם לְאֻלוֹקוֹת בְּדֶרֶךְ
 22 מִלְמַטֵּה לְמַעֲלָה, וְאֵלוּ הַתְּגִלוֹת
 23 י"ג מִדּוֹת הַרְחָמִים שְׁבַחֲדָשׁ
 24 אֶלּוּל הוּא הָאֵרָה מִלְמַעֲלָה לְמַטֵּה
 25 עֲנָן "דוֹדֵי לִי" שְׁעֲנִינוּ
 26 לְעוֹרֵר אֶת הָעֵבֶרֶדָה דְ"אַנִּי
 27 לְדוֹדֵי" מִלְמַטֵּה לְמַעֲלָה, דְ"הִנְנִי,
 28 בְּחִינַת אֲתַעְרוּתָא-דְלַעֲיִלָא
 29 הַתְּעוֹרְרוֹת מִלְמַעֲלָה, מִצַּד הָאֻלוֹקוֹת,
 30 שְׁמַעוֹרְרַת אֶת הָאֲתַעְרוּתָא-
 31 דְלַתְמָא הַתְּעוֹרְרוֹת מִלְמַטֵּה, מִצַּד
 32 הָאָדָם, שְׁזָהוּ עַל-דֶּרֶךְ עֲנָן
 33 הַתּוֹרָה שֶׁהִיא הָאֵרָה וְהַמְשַׁכָּה
 34 מְלַמְעֵלָה לְמַטָּה, כְּמוֹ לְחָם
 35 מִן הַשָּׁמַיִם (פְּנ"ל).
 36 וְנִמְצָא, שְׁגַם עֲנָן הַתְּגִלוֹת
 37 י"ג מִדּוֹת הַרְחָמִים שְׁבַחֲדָשׁ
 38 אֶלּוּל שְׁשִׁיף לְעֲנָן הַתְּפִלָּה,
 39 כְּמַבְאֵר לְעִיל, הוּא בְּאוֹפֶן שְׁשִׁיף
 40 גַם לְעֲנָן הַתּוֹרָה, שְׁלֹכֵן הֵנָּה
 41 כְּתוּצָא מִלִּימּוּד הַתּוֹרָה גַם עֲנָן
 42 הַתְּפִלָּה הוּא בְּאוֹפֶן נְעִלָה
 43 יוֹתֵר (פְּנ"ל סְעִיף ג.)
- וְזָהוּ הִיתְרוֹן וְהַמְעַלָּה הַמִּיּוֹחֵד
 כּוֹלָה, שְׁמַעֲלָתוּ הִיא לֹא רַק בְּעֲנָן הַתְּפִלָּה (הַפְּרוּשׁ
 הָרֵאשׁוֹן דְ"הַרְוּעָה בְּשׁוֹשְׁנִים", עֲנִין י"ג מִדּוֹת הַרְחָמִים), אֶלֶּא
 גַם בְּעֲנָן הַתּוֹרָה (הַפְּרוּשׁ הַשְּׁנֵי דְ"הַרְוּעָה בְּשׁוֹשְׁנִים" עֲנִין
 הַשֵּׁנִי שֶׁל דְּבַרֵי הַתּוֹרָה), שְׁלֹכֵן
 צָרִיף לְהוֹסִיף יוֹתֵר בְּחוֹדֵשׁ אֶלּוּל
 גַם בְּלִימּוּד הַתּוֹרָה, שְׁזָהוּ הִי
 הָעֵבֶרֶדָה שְׁבַדְרָף מְנוּחָה
 וְשָׁלוֹם דּוֹקָא, לֵאל מַנְעַ קְרוֹב עִם
 חֵיצוֹן הָרַע וְהַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית כְּמוֹ
 בְּעִבּוֹת הַתְּפִלָּה, וּבְכַפְרָט עֲנִין
 הַשָּׁלוֹם בְּלִימּוּד הַתּוֹרָה הוּא בְּמִיּוֹחֵד
 עַל-יְדֵי לִימּוּד פְּנִימִיּוֹת
 הַתּוֹרָה, רְזִין וְרְזִין סוּדוֹת וְרְזִין דְרִזִּין
 וְסוּדֵי סוּדוֹת שְׁבַתְּוֹרָה, שֶׁעַל חֶלֶק
 זֶה בְּתוֹרָה נִאֲמַר דְלִית תְּמָן שְׂאִין
 שֶׁם לֹא קוּשְׁיָא כּוּ' וְלֹא
 מַחְלוּקָתָא כּוּ'⁴¹, הֵינּוּ שֶׁהַשָּׁלוֹם
 וְהַעֲדָר הַמִּלְחָמָה מוֹדֵגִשִׁים עַד כִּי כֵךְ
 שֶׁאֵפִילוּ בְּדַבְרֵי הַתּוֹרָה עֲצַמִּים אֵין
 קוּשִׁיּוֹת וְאֵין מַחְלוּקוֹת כּוֹלָל גַם
 הַפְּצַת הַמַּעֲנִינּוֹת שֶׁל פְּנִימִיּוֹת
 הַתּוֹרָה חוּצָה בְּדַרְכֵי שָׁלוֹם,
 וְעַל-יְדֵי-זֶה פּוֹעֲלִים אֲמַתִּית
 וְשְׁלָמוֹת הָעֲנָן דְ"פְדָה
 בְּשָׁלוֹם" גו', הַפְּדוֹת הָאֲמַתִּית
 וְהַשְׁלִימָה בְּגֵאוּלָה הָאֲמַתִּית
 וְהַשְׁלָמָה עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ
 צְדָקָנוּ, שְׂאֵז יְקוּיִם הֵיעוּד⁴²
 שֶׁאֲמַר הַנְּבִיאִי יִשְׁעִיָהוּ עַל מִצַּב הָעוֹלָם
 בִּימּוֹת הַמְּשִׁיחַ מְלָאָה הָאֲרָץ דְעָה
 אֶת הַיָּבֵ' כְּפִיִּים לָיִם מְכַסִּים
 כֶּשֶׁם שְׁמֵי הַיָּם מְכַסִּים אֶת כָּל קִרְקַע
 הַיָּם, כֵּךְ הַדְּעָה אֶת ה' תְּכַסֶּה וְתִמְלֵא
 אֶת כָּל הָעוֹלָם כּוֹלֵו.
- רְזִין וְרְזִין דְרִזִּין שְׁבַתְּוֹרָה, דְלִית תְּמָן לֹא מַחְלוּקָתָא כּוּ'⁴¹, כּוֹלָל
 גַם הַפְּצַת הַמַּעֲנִינּוֹת חוּצָה בְּדַרְכֵי שָׁלוֹם, וְעַל-יְדֵי-זֶה פּוֹעֲלִים אֲמַתִּית וְשְׁלָמוֹת
 הָעֲנָן דְ"פְדָה בְּשָׁלוֹם" גו', בְּגֵאוּלָה הָאֲמַתִּית וְהַשְׁלָמָה עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ צְדָקָנוּ,
 שְׂאֵז יְקוּיִם הֵיעוּד⁴² מְלָאָה הָאֲרָץ דְעָה אֶת הַיָּבֵ' כְּפִיִּים לָיִם מְכַסִּים.

(38) שבת ל, ב. זח"ב עדר, א. (39) זהר שם כ, ב. (40) ראה לקו"ת שם לד, ב. אוה"ת שה"ש ח"ג ע' תכז. (41) זח"ג קכד, ב (ברע"מ). וראה אגה"ק שבהערה 24. ובכ"מ. (42) ישע"י יא, ט. וראה רמב"ם סוף הל' מלכים.